

оригіналу, створивши художній текст у цільовій мові, можливо з певними жертвами деяких деталей оригіналу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Шахновська І. І., Кондратьєва О. В. Прагматична адаптація під час перекладу англомовних анімаційних фільмів. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Філологія». 2019. Вип. 40. Т. 3. С. 96 – 99
2. Cronin M. Translation goes to the Movies. New York: Routledge, 2009. 164 p. URL: content://cn.wps.moffice_eng.provider/copy (дата звернення: 16.09.2023).
3. O'Sullivan. C. Translating Popular Film. Palgrave Macmillan, 2011. 243 p.
4. Szarkowska. A. The power of film translation. Translation Journal. Volume 9, №. 2, 2005. URL: <http://translationjournal.net/journal/32film.htm> (дата звернення: 16.09.2023).

Якубенко І.О.

Науковий керівник: кандидат філологічних наук,

доцент Борисенко Н.Д.

Класифікація професійної лексики психологічних романів:

лінгвокраїнознавчий аспект

Наша стаття присвячена вивченню професійної лексики сфери психології у романі Ірвіна Ялома «Брехуни на кушетці» [5]. На сьогоднішній день стан психології як самостійної науки характеризується не лише її стрімким розвитком та інтересом спеціалістів, а й активною взаємодією з різними областями діяльності. У зв'язку з цим, психологічна література набуває все більшої популярності у сучасному світі, з'являється жанр психологічного роману. Останні поповнюються фаховою мовою психології, психологічними термінами та професійними жаргонізмами, автори таких творів описують сеанси з клієнтами, використовуючи власний досвід.

Сучасний психологічний роман показує особу автора як творчої у своїй професії особистості. Зокрема, Ірвін Ялом, американський [психолог](#),

[психотерапевт](#), доктор медичних наук, професор [психіатрії Стенфордського університету](#), популярний автор бестселерів із психології та психотерапії, у своїх творах не лише описує клінічну картину, патологічні стани та діагностику своїх пацієнтів, але й власні емоції та переживання, спогади, глибокі роздуми про кожного клієнта [5]. З метою кращого розуміння читачем сюжету та подій роману автор використовує професійну лексику, під якою розуміємо включення у текст чи усне мовлення фахової термінології, що робить мовлення більш лаконічним та зручним для фахівців галузі і менш зрозумілим для широкого загалу людей. Професіоналізми характерні для мови людей певних професій. Оскільки професіоналізми вживають на позначення спеціальних понять лише в царині того чи іншого фаху, ремесла, промислу, вони не завжди відповідають нормам літературної мови [2, с. 104].

Проаналізувавши професійну термінологію у романі «Брехуни на кушетці» Ірвіна Ялома [5], групуємо її за ідеографічним принципом [1, с. 82-83]. До першої групи відносимо **назви хвороб та патологічних станів**. Наприклад, *depressed* позначає негативний афективний стан, який може варіюватися від нещастя та незадоволення до надзвичайної журби, песимізму, зневіри, що заважає повсякденному життю [3], *eating disorder* іменує будь-який розлад, що характеризується, головним чином, патологічними порушеннями поведінки, пов'язаними з їжею, включаючи нервову анорексію, нервову булімію та розлад переїдання [3], *unable to free-associate* є розладом, пов'язаним із асоціативним мисленням, за якого людина вимовляє перше слово, яке їй спадає на думку після того, як почула слово-стимул [4].

Друга група охоплює **номінації спеціалістів у галузі психології та психіатрії**. До прикладу, *psychotherapist* є спеціалістом, який проводить сеанси психотерапії [4], *psychologist* є особою, яка має професійну підготовку в одній або кількох галузях та підгалузях психології [3], *psychiatrist* спеціалізується у діагностиці, лікуванні, попередженні та вивченні розумових, поведінкових та особистісних розладів [3].

Третя група включає **номінації пацієнтів та клієнтів**: *a difficult patient* є пацієнтом, що отримує медичну допомогу від ліцензованого медичного працівника з яким важко співпрацювати [3], *client* є особою, яка отримує лікування або послуги, особливо в контексті консультування або соціальної роботи [3].

До четвертої групи відносимо назви **лікувальних закладів та медичних організацій**. Наприклад: *clinic* є закладом охорони здоров'я для діагностики та лікування невідкладних та амбулаторних хворих [3].

П'ята група об'єднує **назви процедур та маніпуляцій**, наприклад, *diagnosis* – процес ідентифікації та визначення природи захворювання або розладу за його ознаками та симптомами за допомогою використання методів оцінки [3].

Шоста група включає лексичні одиниці на позначення **видів лікування та тестування**. До прикладу, *psychotherapy* є будь-якою психологічною послугою, що надається кваліфікованим професіоналом та переважно використовує форми спілкування та взаємодії для оцінки, діагностики та лікування дисфункційних емоційних реакцій, способів мислення та моделей поведінки [3], *psychological testing* включає кількісне визначення і вимірювання психічних якостей, поведінки, тести, анкети та інші інструменти, що використовуються для такого вимірювання [3], *existential shock therapy* є лікуванням важких психічних розладів через введення ліків або використання електричного струму [3].

Сьома група об'єднує **анатомічні терміни**. Наприклад, *cortical neurons* – нервові клітини, які мають свої клітинні тіла в корі головного мозку [3].

Отже, психологічний роман Ірвіна Ялома «Брехуни на кушетці» [5] характеризується вживанням фахової мови психології та психіатрії, термінів та професійних жаргонізмів, які було поділено на такі групи за ідеографічним принципом: *назви хвороб та патологічних станів, номінації спеціалістів у галузі психології та психіатрії, номінації пацієнтів та клієнтів, типи лікувальних закладів, назви процедур та маніпуляцій, види лікування та тестування, анатомічні терміни*. Подальша перспектива розвідки полягає у класифікації

трансформацій, використаних для відтворення синтаксичних структур роману в українському перекладі.

Список використаних джерел та літератури

1. Борисенко Н. Д., Славова Л. Л., Кодубовська О. О. Художній світ реалій американських університетів: лінгвокраїнознавчий та лінгвокультурологічний аспекти. *Закарпатські філологічні студії*. 2023. Вип. 27, т. 1. С. 82–86.
2. Кияк Т. Р. Функції та переклад термінів у фахових текстах. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*. 2008. Вип. 32. С. 104–108.
3. APA Dictionary of Psychology. URL: <https://dictionary.apa.org/depression> (дата звернення 27.10.2023)
4. Cambridge Dictionary Online. URL: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/> (дата звернення 27.10.2023)
5. [Yalom I. D.](#) *Lying on the Couch: A Novel*. New York : Harper Perennial Modern Classics. 384 p.

Якунькін Б. М.

*Науковий керівник: кандидат філологічних наук,
доцент Зорницький А. В.*

СПОСОБИ ПЕРЕКЛАДУ ПОЛІТКОРЕКТНОЇ ЛЕКСИКИ

В наш час, впроваджуючи політику політкоректності та мультикультуралізму, з'явилося багато нових термінів. Деякі з них, такі як *sexism, feminism, racism*, без змін увійшли в українську мову як *сексизм, фемінізм, расизм*. Але цікаво, що в мові переважає лексика, виражаюча відхилення від політкоректної поведінки, схоже на медичну термінологію, де терміни для відхилень становлять більше 90%. Таке порівняння вказує на те, що в англomовному суспільстві "абсолютна політкоректність" вважається нормою, а